

AZ ISZTAMBULI EGYEZMÉNY NÉGY FŐ PILLÉRE

Az Európa Tanács egyezménye a nők elleni erőszak és a párkapcsolati valamint családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról

MEGELŐZÉS

**AZ ÁLDOZATOK
VÉDELME**

**AZ ELKÖVETŐK
FELELŐSÉGRE
VONÁSA**

**ÖSSZEHANGOLT
FELLÉPÉS,
SZAKPOLITIKÁK**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

MEGELŐZÉS

Ha egy ország törvénybe iktatta az Isztambuli Egyezményt, akkor a következő intézkedéseket kell meghoznia:

A média és a magánszektor szereplőinek ösztönzése

- olyan irányelvek elfogadására, melyek előmozdítják a nemek közti kölcsönös tisztelet elvének alkalmazását, és elítélik a nők elleni erőszakot mentegető hozzáállást

Tudatosságnövelő kampányok

- amelyek felhívják a figyelmet az erőszak különböző formáira, ezek romboló jellegére, valamint a nőkre és gyerekekre gyakorolt negatív hatására

Erőszakmentességre és a nők és férfiak közötti egyenlőségre nevelés

- egyebek mellett a nemek közötti egyenlőség, nők elleni erőszak, erőszakmentes konfliktuskezelés és a személyes határokhoz való jog tananyagba emelésével az oktatás minden szintjén

A nemi sztereotípiák megkérdőjelezése

- amelyek elősegítik a változást a nők és férfiak társadalmi és kulturális viselkedésmintáiba

A nők helyzetbe hozása, megerősítése

- célzott programokkal és foglalkozásokkal,
- az emberi jogi megközelítésen alapulva arra külön figyelve, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévők speciális szükségleteit kielégítsék.

Elkövetőknek szóló programok

- amelyek megelőzik a további bántalmazó viselkedést és a családon belüli vagy szexuális erőszak ismételt elkövetését

A fiúk és férfiak bevonása

- hogy közreműködjenek és aktív szerepet vállaljanak az erőszak-megelőzésben

Szakemberek képzése

- hogy az áldozatokkal vagy elkövetőkkel dolgozó szakemberek felismerjék az erőszakot, lépjenek fel ellene, valamint a megfelelő helyre irányítsák az érintetteket.

AZ ÁLDOZATOK VÉDELME

Az állam által meghozott áldozatvédelmi intézkedések középpontjában minden esetben az áldozatok és tanúk biztonsága és szükségletei kell, hogy álljanak. Az áldozatok és a tanúk következőkre jogosultak:

Tájékoztatás a jogokról

Az áldozatokat számukra érthető nyelven tájékoztatni kell a jogaikról, valamint arról, hogy hol és hogyan kaphatnak segítséget.

Áldozatsegítő szolgáltatások

Az áldozatok számára hozzáférést kell biztosítani kifejezetten a nők ellátására szakosodott segítő szolgáltatásokhoz, melyek általában egy-egy erőszak-fajtával kapcsolatos ellátásra specializálódtak, és női személyzettel rendelkeznek. Az áldozatoknak továbbá általános jellegű támogatáshoz/szolgáltatásokhoz is hozzá kell férniük, mint a jogsegély, jogi tanácsadás, pszichológiai tanácsadás, pénzügyi támogatás, lakhatás, oktatás, egészségi és szociális ellátás, valamint támogatás a munkakeresésben.

Regionális és nemzetközi panasztételi eljárások

Az áldozatok számára hozzáférést kell biztosítani a megfelelő régiós és nemzetközi szintű panasztételi eljárásokhoz, és az ezekre vonatkozó információkhoz egyaránt.

Menedékházak

Az áldozatok számára a nők és gyerekeik befogadására alkalmas helyi, könnyen elérhető titkos menedékházakat kell működtetni.

Nemi/szexuális erőszak krízisközpontok

A szexuális erőszak áldozatai számára helyi, könnyen elérhető krízisközpontokat kell biztosítani, amelyek azonnali orvosi vizsgálatot, traumaközpontú terápiát, valamint igazságügyi eljárásokhoz kapcsolódó szolgáltatásokat is tudnak nyújtani.

Bejelentés/feljelentés

A további erőszak megelőzése érdekében mindenkit ösztönözni kell arra, hogy az erőszakos cselekményeket jelentse a hatóságoknak; indokolt esetben a szakemberek titoktartási kötelezettsége sem állhat ennek útjában.

Azonnali távoltartás

A rendőrség felhatalmazást kap arra, hogy meghatározott időre eltávolítsa a családon belüli erőszak elkövetőjét a lakhelyéről, valamint arra is, hogy megtiltsa az elkövetőnek, hogy az áldozatot megközelítse.

Távoltartó vagy védelmi határozatok

Az áldozatok számára azonnali védelmet biztosító, könnyen, költségek nélkül elérhető lehetőséget biztosítanak a meghozható határozatok.

A gyerekek biztonsága a szülői felügyelete és láthatás rendezése esetén

Ha erőszak volt a családban, a szülői felügyeletre és kapcsolattartásra vonatkozó döntéseknél elsősorban a gyerek és felnőtt áldozatok jogaira és biztonságára kell figyelemmel lenni.

Éjjel-nappal hívható ingyenes segélyvonal

Az áldozatok számára működtetni kell egy országos szinten, a hét minden napján, éjjel-nappal ingyenesen hívható anonim segélyvonalat, felkészült szakemberekkel, akik tanácsot tudnak adni és tovább tudják a hívókat irányítani a megfelelő szolgáltatást, ellátást nyújtókhoz.

A gyerek-tanúk jogai és szükségletei

Az erőszak tanújává vált gyerekek legfőbb érdekét mindig szem előtt kell tartani; a gyerekek számára a koruknak megfelelő pszichoszociális ellátást kell nyújtani.

AZ ELKÖVETŐK FELELŐSSÉGRE VONÁSA

Az Isztambuli Egyezmény ratifikálásával (törvénybe iktatásával) az adott állam kötelezettséget vállal az alábbiak biztosítására:

Bűnüldözés, igazságszolgáltatás, eljárások

Visszatartó erejű büntetések kiszabása az elkövetőkre

Bűncselekmények elkövetése, illetve a távoltartás megszegése esetén arányos büntetőjogi és egyéb jogi felelősségre vonást kell alkalmazni, mint a letöltendő börtönbüntetés, kiadatás, ellenőrzés és felügyelet, vagy a szülői felügyeleti jog megszüntetése.

Hatékony vádemelés

A nők elleni erőszak ügyeiben indított nyomozás és vádemelés során tekintetbe kell venni, hogy a nők arányaiban jobban ki vannak téve az erőszaknak. A vádemelés továbbá nem függhet attól, hogy az áldozat tesz-e feljelentést vagy panaszt, s az eljárás abban az esetben is folytatódhat, ha az áldozat visszavonta a nyilatkozatát vagy panaszát.

Súlyosító körülmények figyelembe vétele

Az alábbiakat súlyosító körülményként kell figyelembe venni: az elkövető és az áldozat közötti intim vagy közeli kapcsolat, a kiszolgáltató személy elleni erőszak, a gyerek jelenlétében valamint a csoportosan elkövetett erőszakos cselekmény, az alkalmazott erőszak vagy a lelki sérelem különösen súlyos foka, a fegyverhasználat vagy azzal való fenyegetés, továbbá a hasonló bűncselekmény elkövetése miatti büntetett előélet.

A nők elleni erőszakot tiltó büntető jogszabályok

A jogi szabályozás terén bűncselekményként kell meghatározni az alábbiakat: a fizikai, lelki és szexuális erőszak, a zaklatás, a szexuális zaklatás, a női nemiszerv-csonkítás, a kényszerházasság, a kényszerabortusz és a kényszersterilizáció. Az államnak biztosítania kell, hogy a kultúrára, a hagyományra vagy az ún. "becsületre" való hivatkozás ne szolgálhasson mentségül az erőszakra.

Hatékony rendőrségi nyomozás

A rendőrségnek azonnal és érdemben kell reagálnia a segítségkérésre, megfelelően kell eljárnia az áldozatokat veszélyeztető helyzetekben, és nyomozást kell végeznie minden nők elleni erőszakra vonatkozó jelzés, gyanú esetén.

Az áldozatok jogai

A gyerekáldozatok és a gyerek-szemtanúk védelme

- A gyerekek védelmének biztosítására megfelelő speciális intézkedéseket kell hozni.
- A szexuális erőszak, kényszerházasság, női nemi szerv-csonkítás és kényszerabortusz vagy kényszersterilizáció kiskorú áldozatai számára biztosítani kell, hogy a nagykorúságuk elérést követően is kezdeményezhessék a jogi eljárást, ehhez kellő időnek kell rendelkezésre állni.

Összehangolt kockázatkezelés

Az érintett hatóságok és intézmények együttműködésében kockázatkezelést kell végezni, tekintetbe véve az ismételt bűnelkövetést és a löfegyverhez való hozzáférést, valamint a nyomozás során feltárt minden új információt.

Az áldozathibáztatás tilalma

A nyomozati és bírósági eljárások minden szakaszában tisztelettel kell bánni az áldozattal, tartózkodni kell továbbá minden olyan megnyilvánulástól, magatartástól vagy gyakorlattól, amely az áldozatot hibáztatná és további károkat okozna neki.

Az áldozat magánéletének védelme

- Az áldozat magánéletét és képmását bizalmasan kell kezelni; amikor csak lehet, biztosítani kell továbbá, hogy az áldozatnak ne kelljen az elkövetővel kapcsolatba lépnie/találkoznia.
- Biztosítani kell, hogy az áldozat az eljárás során - közvetlenül vagy közvetítő személyen keresztül - bizonyítékokat szolgáltatthasson be, valamint jelezhesse a szükségleteit és aggodalmait.
- A bírósági tárgyaláson az áldozatnak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy kommunikációs technológiai eszközök útján tegyen vallomást, vagy legalább olyan módon, hogy az elkövető nincs jelen.
- Az áldozat szexuális múltjának feltárására a polgári vagy büntetőeljárások során csak akkor kerülhet sor, ha az releváns és szükséges.

Az áldozatok tájékoztatáshoz és támogatáshoz való joga

- Az áldozat számára biztosítani kell a következőket:
- az ügye állásával és kimenetelével kapcsolatos tájékoztatás
  - az áldozatok jogairól, valamint a jogaik és érdekeik érvényesítéséhez megfelelő segítséget nyújtó szervezetekről, szolgáltatásokról szóló információk
  - támogatás kormányzati és civil szervezetektől, valamint a családon belüli erőszak kérdésére szakosodott tanácsadóktól a nyomozás és a bírósági eljárás során
  - jogi tanácsadás és ingyenes jogsegély
  - szükség esetén független és szakmai tolmácsolás
  - jogszabályban is garantált lehetőség az elkövetőtől kompenzáció (kártérítés, sérelemdíj) igénylésére, valamint a megelőzési és védelmi kötelezettségüket elmulasztó hatóságok beperlésére.

Az áldozat védelme a nyomozás és a bírósági eljárások során

- Az erőszak áldozatát és családtagjait a nyomozás és a bírósági eljárások minden szakaszában védelem illeti meg a megfélemlítéssel, megtorlással (bosszúval) és az ismételt áldozattá válással szemben.
- Tilos az áldozatot az elkövetővel való mediációra és egyéb alternatív vitarendezési eljárásokra kötelezni.
- Az áldozatot tájékoztatni kell az elkövető szökéséről vagy szabadon bocsátásáról.

ÖSSZEHANGOLT FELLÉPÉS, SZAKPOLITIKÁK

Ha egy állam törvénybe iktatta az Isztambuli Egyezményt, akkor a következőket kell biztosítania:

Intézményközi együttműködés

Megfelelő mechanizmusokat kell kialakítani arra, hogy hatékonyan együtt tudjanak működni egymással az érintett szereplők: a bíróság, az ügyészség, a bűnüldöző szervek, a helyi és regionális hatóságok, valamint a civil szervezetek.

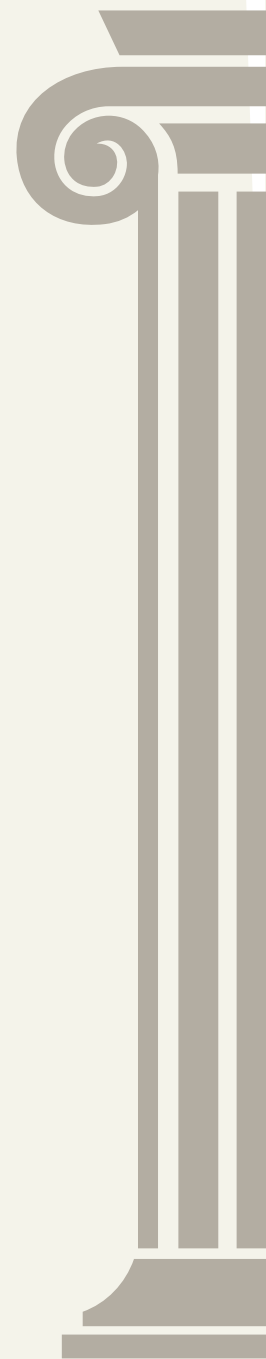
A civil szervezetek támogatása és bevonása

Az állami intézmények mellett a civil szervezeteket egyaránt értékes szakmai partnerekként kell bevonni az Isztambuli Egyezmény által előírt intézkedések végrehajtásába.

Az intézkedések összehangolása és a megvalósítás ellenőrzése

Létre kell hozni vagy ki kell jelölni egy állami szervet, amely az Isztambuli Egyezmény végrehajtásáért, valamint a végrehajtás koordinálásáért, ellenőrzéséért és értékeléséért felel.

Az emberi jogokon alapuló szakpolitikák

Áldozatközpontú jogszabályokat kell hozni a nők elleni erőszak minden formájának megelőzésére és felszámolására.

Teljeskörű társadalmi felelősségvállalás

A társadalom egésze számára egyértelműen közvetíteni kell az Isztambuli Egyezmény azon üzenetét, hogy a nők elleni erőszak és a családon belüli erőszak nem elfogadható.

A szakpolitikák és szolgáltatások finanszírozása

Megfelelő finanszírozást kell biztosítani az Isztambuli Egyezmény végrehajtásában részt vevő valamennyi szakmai fél számára, a civil szervezeteket is ideértve.

Átfogó jogi szabályozás és a nemi egyenlőtlenségekre reagáló szakpolitikák

Olyan jogi szabályozást és szakpolitikai intézkedéseket kell bevezetni, amelyek segítenek megelőzni az Egyezményben tárgyalt valamennyi erőszakformát.

Kutatás és adatgyűjtés

Adatokat kell gyűjteni, továbbá kutatásokat kell végezni a nők elleni erőszak minden formájának gyakoriságáról, valamint az alkalmazott intézkedések hatékonyságáról. Az adatokat nyilvánosan elérhetővé kell tenni és más országok hasonló intézményeivel is meg kell osztani, mind az összehasonlíthatóság biztosítása, mind az együttműködés elősegítése érdekében.

www.coe.int/conventionviolence

www.coe.int

Európa vezető emberi jogi intézménye az Európa Tanács. 46 európai ország a tagja, az EU összes tagállamát is ideértve. Az Európa Tanács minden tagállama aláírta az Emberi Jogok Európai Egyezményét, amelynek célja az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság védelme. Az Emberi Jogok Európai Bírósága felügyeli az Egyezmény végrehajtását a tagállamokban.

„Jelen dokumentum magyar fordítása az Európa Tanács pénzügyi támogatásával készült. Az itt kifejtett nézetek semmiképpen sem tekinthetők az Európa Tanács hivatalos véleményének.”

Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség 2023.

Fordító: Turai Katalin Ráhel

Szakmai lektor: dr. Pap Enikő

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE